Nr 217.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dels vissa ändringar i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, dels ock ändrade bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst; given Stockholms slott den 14 mars 1922.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

— —

Föredragande departementschefen, statsrådet Thorsson, anför efter gemensam beredning med cheferna för samtliga övriga departement:

Genom beslut vid 1921 års riksdag genomfördes som bekant lönereglering för statsdepartementen och de flesta centrala ämbetsverk. Vid denna lönereglering lades kommunikationsverkens lönesystem till grund.

Det av riksdagen godkända avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (allmänna civilförvaltningen) utfärdades den 22 juni 1921 (Svensk författningssamling nr 451). Detta avlöningsreglemente ansluter sig visserligen i det stora hela till avlöningsreglementet den 19 juni 1919 (nr 343) för befattningshavare vid kommunikationsverken men innehåller likväl i särskilda punkter åtskilliga avvikelser av icke blott formell utan även saklig innebörd.

Med skrivelse den 22 november 1921 har kommunikationsverkens lönenämnd framlagt förslag till ändringar i vissa delar av avlöningsreglementet för dessa verk, gående, bland annat, ut på införande, där detta ansetts lämpligt, av vissa för allmänna civilförvaltningens del antagna bestämmelser jämväl vid kommunikationsverken. I sitt över detta förslag avgivna utlåtande har allmänna civilförvaltningens lönenämnd framhållit, att vid bifall till förslaget en del jämkningar syntes böra vidtagas även i det för befattningshavare vid statsdepartement m. fl. verk gällande avlöningsreglementet. I överensstämmelse härmed har lönenämnden sedermera i skrivelse den 3 mars 1922 framlagt förslag till vissa ändringar i sistberörda avlöningsreglemente. Lönenämnden anför därvid till en början, att, då det nya lönesystemet för allmänna civilförvaltningens del varit i tillämpning allenast sedan ingången av år 1922, tillräcklig erfarenhet givetvis i de flesta fall saknades för ett självständigt bedömande av detsammas verkningar i olika hänseenden. De ändringar i vissa av avlöningsreglementets paragrafer, som lönenämnden hade för avsikt att föreslå, vore därför till stor del endast sådana, som för åstadkommande på förevarande område av största möjliga enhetlighet mellan de olika verksgrupperna ansetts böra upptagas från det av kommunikationsverkens lönenämnd framlagda förslaget. Beträffande ändringarna i 11 och 12 §§ grundade sig dessa emellertid delvis även på hittills vunna erfarenheter rörande tillämpningen av kungörelsen den 7 maj 1920 (nr 212) med vissa bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst.

Jag torde härefter få i avlöningsreglementets ordning redogöra för de av allmänna civilförvaltningens lönenämnd nu ifrågasatta ändringarna i sagda reglemente.

10 § 3 mom. sista stycket.

Beträffande sitt förslag till ändring av avlöningsreglementet i förevarande del yttrar lönenämnden följande:

»Beslut om uppskov med uppflyttning i löneklass på grund av mindre väl vitsordad tjänstgöring kan enligt nu gällande bestämmelser avse vid allmänna civilförvaltningen minst ett och högst tre år och vid kommunikationsverken minst ett kalenderkvartal och högst ett år. Ur likformighetssynpunkt har kommunikationsverkens lönenämnd föreslagit, att tidsgränserna måtte bestämmas till minst ett halvt och högst tre år, och har nämnden därvid framhållit bl. a., att en minimitid av ett år syntes väl lång och att det måhända vore att befara, att, därest sagda tid fastställdes såsom den minsta, ett uppskovsbeslut kunde avse, vederbörande myndigheter skulle tveka att använda sig av bestämmelsen i vissa fall, då en kortare uppskovstid likväl kunnat vara till nytta. *Löne-nämnden.*

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd vill för sin del icke motsätta sig den ändring av minimitiden från ett till ett halvt år, som för allmänna civilförvaltningens del skulle erfordras för ernående härvidlag av full enhetlighet på grundval av kommunikationsverkens lönenämnds förslag. Nämnden föreslår därför sådan ändring av förevarande stadgande, att sådant uppskovsbeslut, varom fråga är, må avse minst ett halvt och högst tre år.»

Den 10 mars 1922 har Kungl. Maj:t avlåtit proposition angående vissa ändringar i avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Därvid har den berörda stadgande motsvarande bestämmelse avfattats i enlighet med vad kommunikationsverkens lönenämnd föreslagit. Jag har intet att erinra mot att 10 § 3 mom. sista stycket i nu förevarande avlöningsreglemente erhåller samma lydelse. *Departements-chefen.*

11 §.

Lönenämnden yttrar sig angående förslaget till ändring av 11 § sålunda:

»De i förevarande paragraf intagna bestämmelserna angående rätt att för placering i löneklass vid tillträdandet av ordinarie befattning under vissa förutsättningar tillgodoräkna föregående tjänstgöring eller arbete äro, vad beträffar bestämmelserna i 1 och 4 momenten, hämtade från nyssnämnda kungörelse den 7 maj 1920 med vissa bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst, och grunda sig till övriga delar på ett av 1902 års löneregleringskommitté den 29 maj 1920 avgivet utlåtande (nr 198 av kommitténs skriftliga utlåtanden). Nyssnämnda kungörelse, som fortfarande äger giltighet i fråga om andra områden av statsförvaltningen än de verk, vilkas avlöningsförhållanden blivit reglerade enligt det för kommunikationsverken och allmänna civilförvaltningen gällande avlöningssystemet, avser, liksom motsvarande bestämmelser i avlöningsreglementet den 22 juni 1921, tillgodoräknande av sådant tidigare arbete, som utförts *i statens tjänst.* För kommunikationsverkens vidkommande återfinnas hithörande bestämmelser i 11 § uti avlöningsreglementet den 19 juni 1919. Vid allmänna civilförvaltningen kan därjämte enligt 2 mom. i förevarande 11 §, under vissa förutsätt- *Löne-nämnden.*

ningar, tillgodoräknas en befattningshavare tid, varunder han utfört arbete *utom statens tjänst.* Någon motsvarande rätt är icke medgiven enligt kommunikationsverkens avlöningsreglemente. Däremot innehåller detta reglemente i 13 § en i viss mån likartad bestämmelse av innehåll, att Kungl. Maj:t undantagsvis, och så framt vederbörande verks intressen sådant oundgängligen fordra, må, för förvärvande av särskilt kvalificerad person till viss tjänst inom verket eller för sådan persons bibehållande i tjänst, kunna, med viss begränsning, tilldela honom lön enligt högre löneklass än den, till vilken han enligt allmänna grunder eljest skolat hänföras.

Beträffande rätten att tillgodoräkna föregående arbete i statens tjänst äro de vid kommunikationsverken gällande bestämmelserna av betydligt inskränktare omfattning än de stadganden, som innehållas i 11 §, 1 och 3 momenten, uti avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen. Vid kommunikationsverken äro bestämmelserna sålunda tillämpliga allenast då fråga är om övergång från icke-ordinarie anställning till ordinarie tjänst men icke vid övergång från en ordinarie befattning till annan sådan. Vidare kan tillgodoräknande, varom nu är fråga, vid kommunikationsverken avse endast föregående anställningstid vid samma statsverk, inom vilket befordran sker, och icke tid, varunder annat arbete i statens tjänst utförts. Ytterligare gäller vid dessa verk, att tillgodoräknandet endast må avse den tid utöver tre år, under vilken befattningshavaren efter fyllda 18 år i en följd innehaft anställning, varom fråga är; vid allmänna civilförvaltningen åter är allenast den inskränkningen föreskriven, att hänsyn icke må tagas till tid, som infallit, innan befattningshavaren uppnått en levnadsålder av 21 år, vartill kommer, att fråga om tillgodoräknande av tid, som icke varit sammanhängande, eller under vilken uppburits mindre vederlag än i allmänhet utgående ersättning, skall i varje särskilt fall underställas Kungl. Maj:ts prövning. Slutligen kräves vid kommunikationsverken, att den föregående anställningen skall i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnas svara mot eller vara jämförbar med den ifrågavarande ordinarie tjänsten, under det att för allmänna civilförvaltningen motsvarande bestämmelse är sålunda avfattad, att det tidigare arbetet skall anses likvärdigt med eller av högre värde än det, vederbörande har att utföra å befattningen.

Enligt kommunikationsverkens lönenämnds förslag av den 22 november 1921 skulle 11 § i avlöningsreglementet för kommunikationsverken fortfarande avse allenast förhållandena vid övergång från icke-ordinarie anställning till ordinarie befattning. Det tillgodoräknande av föregående tjänstetid för placering i löneklass, som i vissa fall borde komma i fråga vid befordran från en ordinarie befattning till en högre sådan, hade ansetts böra regleras genom ett stadgande, infört i 12 §. I sistnämnda paragraf skulle nämligen, såsom hittills vid kommunikationsverken skett, lämnas föreskrifter för sådana fall, då övergång ägde rum från en ordinarie tjänst till en annan. Rätten att under vissa förhållanden för placering i löneklass tillgodoräkna föregående icke-ordinarie anställning har kommunikationsverkens lönenämnd, med hänsyn till vad som redan gäller för allmänna civilförvaltningen, ansett böra utsträckas från att avse allenast anställning vid samma verk, där befordran äger rum, till att omfatta jämväl anställning vid annat statens verk. Vad åter beträffar

frågan om tillgodoräknande jämväl av tid, varunder vederbörande *utom* statens tjänst utfört arbete av visst slag, har kommunikationsverkens lönenämnd funnit anledning saknas att vid dessa verk införa en dylik utvidgning av de nuvarande bestämmelserna.

Kommunikationsverkens lönenämnd har i överensstämmelse härmed föreslagit, att 11 § uti avlöningsreglementet den 19 juni 1919 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

'Om den, som konstitueras till ordinarie tjänst innehar anställning i sådan icke-ordinarie befattning i statens tjänst, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten, må för bestämmandet av hans begynnelselön i denna tjänst och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år i en följd innehaft nämnda anställning.

Vid sådant tillgodoräknande tages icke hänsyn till del av kalenderkvartal.'

Det torde, såvitt allmänna civilförvaltningens lönenämnd kunnat finna, vara ovedersägligt, att de för statsförvaltningen med undantag av kommunikationsverken i förevarande avseende gällande bestämmelserna på vissa punkter äro rätt oklart avfattade och kunna lämna rum för olika tolkningar. Då härtill kommer, att dessa bestämmelser äro meddelade att gälla för befattningshavare inom vitt skilda förvaltningsområden, kan det icke vara ägnat att förvåna, att tillämpningen av desamma varit förenad med betydande svårigheter och i själva verket blivit ganska olikformig. Särskilt kan den mycket obestämda och allmänna karaktäriseringen av det föregående arbetet såsom 'likvärdigt med eller av högre värde än' det senare vara ägnat att framkalla krav på tillgodoräknande av tid, som tagits i anspråk för utförande av allehanda göromål, vilka rent materiellt sett icke kunna anses fylla fordringarna på kvalitativ likvärdighet med ordinarie statstjänst av den art, varom i varje särskilt fall kan vara fråga. Såsom exempel kan nämnas anställning av olika slag hos de under kristiden förekommande statliga kommissionerna, varjehanda kommittéarbete m. m., som esomoftast åberopats för tillgodonjutande av löneuppflyttning i ordinarie tjänst även i de fall, då arbetet icke torde vara av beskaffenhet att böra medföra dylik rätt.

Utan tvivel skulle en mera enhetlig och restriktiv tillämpning av de nu gällande bestämmelserna kunna åstadkommas efter någon tids handhavande av desamma. Genom åtgärder för vinnande av en dylik enhetlighet skulle man dock icke nå själva roten till de rådande missförhållandena; en fullt tillfredsställande anordning på ifrågavarande område kan säkerligen icke komma till stånd utan ändring av själva stadgandena i ämnet. Då numera dessa stadganden, i vad angår verksamhet *i statens tjänst*, varit för allmänna civilförvaltningen gällande under inemot två års tid, torde tillräcklig erfarenhet föreligga för att en omarbetning av bestämmelserna skall kunna därpå grundas.

Lönenämnden anser det riktigt och av behovet påkallat, att en skärpning av ifrågavarande bestämmelser kommer till stånd, och har i sådant syfte övervägt möjligheten av att, i fråga om arbete i statens tjänst, för allmänna civilförvaltningens del avfatta föreskrifterna i överenstämmelse med den av kom-

munikationsverkens lönenämnd föreslagna förändrade 11 § i avlöningsreglementet för sistnämnda verk.

Förutsättningen för en dylik omarbetning är, att även vid allmänna civilförvaltningen reglerandet av löneförhållandena vid övergång från en ordinarie tjänst till en annan i sin helhet förlägges till 12 §, en anordning, som i och för sig icke torde möta någon betänklighet.

Efter närmare prövning av detta spörsmål har lönenämnden ansett sig böra i fråga om tillgodoräknande av föregående verksamhet i statens tjänst för allmänna civilförvaltningens del godtaga den av kommunikationsverkens lönenämnd föreslagna förändringen av 11 §, dock med någon jämkning i syfte att även tidigare förordnanden å ordinarie tjänst må kunna komma i betraktande. De viktigaste härigenom inträdande skärpningarna av nu gällande bestämmelser äro för det första, att den föregående anställning, som må tillgodoräknas, icke blott skall kunna betecknas såsom likvärdig med eller av högre värde än den senare, utan skall densamma i avseende å tjänstgöringens art och omfattning svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten. Vidare skola städse, oberoende av befattningshavarens levnadsålder, de första tre åren av den tidigare anställningen frånräknas, och slutligen skall den tidigare anställningen hava innehafts i en följd. Beträffande det sistnämnda villkoret torde böra framhållas, att därmed avses, att avbrott icke bör få hava förekommit i själva *anställningen* vid verket, men synas tillfälliga uppehåll eller avbrott i tjänstgöringen på grund av semester, sjukdom eller andra orsaker, därvid vederbörande fortfarande bibehållit sin anställning, icke böra utesluta ett tillgodoräknande jämväl av den tjänstgöring, som inträffat före dylikt avbrott. På samma sätt torde, då det gäller förordnande å högre befattning, vare sig förordnandet innehafts av en icke-ordinarie tjänsteman och 11 § sålunda är tillämplig, eller, i enlighet med vad som föreslås vid behandlingen av 12 §, förordnandet innebär uppehållandet av högre ordinarie tjänst än den egna, tillfälliga eller kortare avbrott icke böra beröva förordnandet dess karaktär av sammanhängande sådant. Ehuru författningen icke torde böra belastas med några detaljföreskrifter härutinnan, tillåter sig lönenämnden, med hänsyn till uppkommande tolkningsfrågor, att i detta sammanhang erinra, hurusom bl. a. i 6 § uti kungörelsen den 31 december 1921 (nr 753) med tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet den 22 juni 1921 i fråga om långvarig tjänstgöring utom stationsorten föreskrivits, att semester ävensom tillfälligt avbrott om högst 7 dagar i tjänstutövning av angivet slag icke skall anses upphäva dess natur av tjänstutövning i sammanhängande tidsföljd.

Då de nu föreslagna bestämmelserna torde böra tillämpas även vid de verk, vilka för närvarande icke omfattas av det nya lönesystemet, har lönenämnden ansett sig böra föreslå en motsvarande omredigering av kungörelsen den 7 maj 1920. Härvid har hänsyn tagits jämväl till vissa i 12 § föreslagna ändringar och tillägg.

Möjligheten att under särskilda förhållanden för placering i löneklass tillgodoräkna jämväl sådant arbete, som utförts *utom* statens tjänst, torde för allmänna civilförvaltningens del böra bibehållas, men synes den i 2 mom. av 11 § uti avlöningsreglementet intagna bestämmelsen härom böra erhålla en

något tydligare avfattning än för närvarande är fallet. För att dylikt arbete må berättiga till förhöjd avlöning vid tillträdandet av viss statstjänst torde nämligen den fordran böra uppställas, att verksamheten varit av sådan direkt allmännyttig art, som ur samhällets synpunkt kan anses motsvara den statstjänst, vederbörande erhåller. Av 1902 års löneregleringskommitté har härvidlag huvudsakligen åsyftats *dels* viss lärareverksamhet i kommunal tjänst, som föregått liknande anställning vid statsläroverk, *och dels* — vid tillträdandet av statens domareämbeten — föregående likartad verksamhet vid städernas domstolar. Det bestämmande har sålunda i varje fall ansetts böra vara det föregående arbetets beskaffenhet att, på samma gång det varit likartat eller jämförbart med utövning av den statstjänst, som tillträdes, tjäna ett verkligt samhällsändamål. Däremot torde, då det gäller arbete utom statens tjänst, avgörande betydelse icke böra fästas ensamt vid den utbildning, vederbörande kunnat förskaffa sig i ett enskilt intresses tjänst, även om den verksamhet, som därunder utövats, varit likartad eller jämförbar med den erhållna statstjänsten och bibringat vederbörande särskilda kvalifikationer för densamma.

I enlighet med nu utvecklade tankegång synes 2 mom. i 11 § böra erhålla följande ändrade lydelse:

'För samma ändamål, som avses i 1 mom., må befattningshavare, efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, helt eller delvis tillgodoräknas jämväl den tid han utom statens tjänst utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som i avseende å sin art och omfattning finnes ur det allmännas synpunkt svara mot, vara jämförbart med eller av högre värde än det arbete, han har att utföra å befattningen'.

På grund av de föreslagna ändringarna i 11 § 1 mom., torde 3 mom. av samma paragraf böra utgå. Likaledes torde 4 mom., vilket närmast synes vara avsett såsom ett övergångsstadgande för vissa speciella fall, kunna bortfalla. De i berörda 4 mom. omnämnda ojämnheterna torde nämligen för framtiden förebyggas genom den ändring, som nedan föreslås i 12 § 1 mom.»

Reservanter i lönenämnden.

Två ledamöter i lönenämnden hava på anförda skäl föreslagit, att 11 § 1 mom. måtte erhålla följande lydelse:

»Om den, som från icke-ordinarie befattning vinner befordran till ordinarie tjänst, förut i statens tjänst utfört arbete, som i avseende å arten och omfattningen finnes svara mot, vara jämförbart med eller av högre värde än det, han har att utföra å den ordinarie befattningen, må för bestämmandet av hans begynnelselön i den ordinarie befattningen och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass tillgodoräknas honom den tid utöver ett och ett halvt år, under vilken han efter fyllda 20 år utan väsentligt avbrott i statens tjänst utfört sådant arbete.»

Därjämte hava dessa ledamöter ansett något stadgande om att vid tillgodoräknande enligt 11 § hänsyn icke tages till del av kalenderkvartal ej böra givas.

En annan ledamot har förklarat sig kunna i huvudsak ansluta sig till vad i den av förbemälda ledamöter avgivna reservationen anförts, ehuru han helst skulle sett att någon inskränkning icke gjordes i den

nuvarande rätten att tillgodoräkna den tid, under vilken man utfört likvärdigt arbete i statens tjänst.

Slutligen har ännu en ledamot av nämnden anmält avvikande mening. Denna ledamot har på angivna skäl ansett orden »i en följd» i 11 § 1 mom. böra utgå.

Departementschefen.

Jämväl i vad avser nu förevarande paragraf har Kungl. Maj:t i förberörda den 10 mars 1922 avlåtna proposition i huvudsak upptagit den av kommunikationsverkens lönenämnd föreslagna lydelsen. Då för allmänna civilförvaltningens del lönesystemet är byggt på samma principer som vid kommunikationsverken, synes det nödigt att man även i fråga om rätten till uppflyttning i löneklass åvägabringar överensstämmelse mellan de båda avlöningsreglementena så långt detta utan större olägenheter kan ske.

Lönenämndens förslag till lydelse av 11 § 1 mom., som avser förhållanden vid befordran till första ordinarie tjänst, innebär anslutning på förevarande punkt till vad av kommunikationsverkens lönenämnd föreslagits för dessa verks del, allenast med en mindre jämkning i syfte att även tidigare förordnanden å ordinarie tjänst må kunna komma i betraktande. För de personalgrupper, varom nu är fråga, innebär detta en avsevärd inskränkning i rätten att tillgodoräkna sig tid för uppflyttning i löneklass.

I första hand är sålunda att märka, att den föregående anställning, som må tillgodoräknas, icke blott bör kunna betecknas som likvärdig med eller av högre värde än den, till vilken befordran sker, utan skall densamma i avseende å tjänstgöringens art och omfattning svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten. Det har av reservanter inom lönenämnden ifrågasatts, huruvida ett offentligt uppdrag, exempelvis ett lagstiftningsuppdrag, vartill en befattningshavare förordnas, skulle kunna betraktas såsom sådan anställning i statens tjänst, som enligt den föreslagna lydelsen utgör förutsättning för rätten att tillgodoräkna föregående tjänstgöring. Med anledning härav vill jag såsom min mening uttala, att intet hinder bör möta att på sådant sätt betrakta dylika uppdrag, därest de i övrigt uppfylla fordringarna på sådan anställning, som må i förevarande avseende tillgodoräknas.

Vidare innebär lönenämndens förslag, att de första tre åren av den tidigare anställningen städse frånräknas. I detta avseende har, såsom av det föregående framgår, inom lönenämnden uttalats den mening, att frånräknande av ett och ett halvt år skulle vara för allmänna

civilförvaltningens del tillräckligt. Även om så i en del fall skulle kunna anses vara förhållandet, måste man emellertid taga i betraktande, att i fråga om vissa personalgrupper, vilka för övrigt torde komma att utvidgas, förhållandena äro så ensartade med dem vid kommunikationsverken, att någon avvikelse från vad för sistnämnda verk föreslagits i detta avseende icke synes kunna förordas. Jag biträder sålunda härutinnan lönenämndens förslag.

En ytterligare skärpning av villkoren för rätt att tillgodräkna sig tidigare anställning ligger i förslaget, att anställningen skall hava innehafts i en följd fram till tillträdet av den nya befattningen. Beträffande detta villkor har lönenämnden framhållit, att avbrott i anställningen icke bör anses hava förekommit vid tillfälliga uppehåll i tjänstgöringen på grund av semester, sjukdom eller andra orsaker, därvid vederbörande fortfarande bibehållit sin anställning. Vidare har nämnden i detta sammanhang erinrat, hurusom bland annat i 6 § av kungörelsen den 31 december 1921 (nr 753) med tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet den 22 juni 1921 i fråga om långvarig tjänstgöring utom stationsorten föreskrivits, att semester ävensom tillfälligt avbrott om högst sju dagar i tjänstutövning av angivet slag icke skall anses upphäva dess natur av tjänstutövning i sammanhängande tidsföljd. Inom nämnden har reservationsvis uttalats den meningen, att sistberörda grundsats borde på något sätt komma till uttryck i författningstexten. På sätt lönenämnden framhållit, är det utan vidare klart, att med den av nämnden föreslagna formuleringen varje uppehåll i själva anställningen föranleder, att det ifrågavarande villkoret brister. Däremot saknas i författningen direkt bestämmelse om hur förhållandet skall bedömas, när uppehåll i tjänstgöringen ägt rum utan att detta föranlett avbrott i anställningen. I detta avseende delar jag lönenämndens i motiveringen uttalade uppfattning. Givetvis bör ej vid tillämpning av bestämmelserna i förevarande moment icke-ordinarie befattningshavare tillgodoräknas tjänstgöring enligt för befattningshavaren förmånligare grunder än vad som medgives ordinarie befattningshavare. I den mån detaljföreskrifter kunna vara erforderliga — jag erinrar därvid om att för kommunikationsverkens vidkommande sådana icke hittills förefunnits — lära de hava sin plats i av Kungl. Maj:t utfärdade tilläggsbestämmelser.

I övrigt synes mig icke annat vara att erinra mot lönenämndens förslag än att i 1 mom. en förändring bör äga rum, i syfte att flera till tiden sammanhängande men olika anställningar må få för ifrågavarande ändamål tillgodoräknas. Med den av lönenämnden föreslagna lydelsen skulle nämligen följden bliva den, att, om innehavare av viss

anställning, vilken må tillgodoräknas, frånträder denna anställning och omedelbart tillträder annan jämställd eller högre dylik, honom berövas möjligheten att få tillgodoräkna sig båda ifrågavarande anställningar, ett förhållande som för allmänna civilförvaltningens del ofta skulle leda till orimliga konsekvenser och näppeligen torde hava varit av lönenämnden avsett. För det avsedda ändamålet bör uttrycket »nämnda anställning» utbytas mot »dylik anställning».

12 § 1 mom.

Under åberopande av den utav kommunikationsverkens lönenämnd förebragta utredningen rörande de olägenheter, som äro förbundna med den i slutet av andra stycket utav förevarande moment stadgade inskränkningen i rätten att tillgodoräkna så kallad sneddning, har allmänna civilförvaltningens lönenämnd hemställt, att orden »dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla, då befordran till tjänst inom högre lönegrad inträffar före det tre år förflutit från tiden för en föregående befordran, som medfört dylikt tillgodoräknande» måtte uteslutas ur detta moment.

Lönenämnden har i övrigt förordat införandet jämväl i avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen av de utav kommunikationsverkens lönenämnd föreslagna tilläggen till 12 § 1 mom., vilka tillägg avse *dels* åstadkommande av reciprocitet i fråga om tillgodoräknande av anställning vid befordran mellan olika verksgrupper, för vilka det nya lönesystemet antagits att gälla, *dels* rätt för ordinarie tjänsteman att vid befordran till högre tjänst i viss omfattning tillgodoräkna föregående förordnandetid, *dels ock* slutligen rätt att efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall tillgodoräkna visst föregående arbete i statens tjänst. Med hänsyn till den föreslagna avfattningen av 11 § har dock nämnden ansett, att på den tjänstgöring eller verksamhet i övrigt, som må tillgodoräknas enligt något av de två sista styckena av momentet i dess nya avfattning, bör uppställas kravet att densamma skall i avseende å tjänstgöringens art och omfattning svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten.

Såsom motivering för lönenämndens ifrågavarande förslag har nämnden åberopat, vad kommunikationsverkens lönenämnd anfört till stöd för sitt förslag till avfattning av motsvarande bestämmelser i avlöningsreglementet för dessa verk. Kommunikationsverkens lönenämnd yttrade i detta avseende följande:

Kommunikationsverkens lönenämnd.

»Såsom tidigare här ovan antytts, har lönenämnden vidare funnit sig böra ifrågasätta, att en tjänsteman, som befordras från en ordinarie tjänst

till annan sådan inom högre lönegrad, under vissa förhållanden må för placering i löneklass kunna tillgodoräknas tjänstetid, som infallit före befordringen till den högre befattningen.

Ett dylikt tillgodoräknande synes huvudsakligen böra ifrågakomma, då befattningshavaren under längre tid såsom ordinarie tjänsteman innehaft förordnande å sådan tjänst, som är jämförbar med eller högre än den, han vid befordringen tillträder. Med förordnande torde böra jämställas uppehållande av befattning å extra stat. För att förordnande eller tjänstgöring, som här avses, må anses lika med innehavande av ordinarie tjänst i den högre graden, torde förordnandet eller tjänstgöringen böra omfatta en tid av minst sex månader i ett sammanhang. I överensstämmelse med de grunder för tillgodoräknande av icke-ordinarie tjänstetid, som kommit till uttryck i 11 §, torde vidare endast tid, som överstiger tre år, böra få tillgodoräknas. Allt för långt tillbaka i tiden liggande förordnanden, under vilka tjänstgöringsförhållandena kanske varit väsentligt annorlunda än senare, torde icke heller böra få medräknas. Lönenämnden har på grund härav ansett bestämmelsen böra avfattas så, att tjänstemannen må kunna tillgodoräknas den tid utöver tre år, under vilken han såsom ordinarie tjänsteman inom de närmaste nio åren före befordringen på förordnande eller å extra stat uppehållit befattning, som är jämförbar med eller högre än den, han vid befordringen tillträder. Härvid må dock icke tillgodoräknas förordnande eller annan tjänstgöring av kortare varaktighet än sex månader i ett sammanhang.

Det tillgodoräknande, varom nu är fråga, synes böra göras beroende av prövning i varje särskilt fall. Vid dylik prövning torde böra observeras, att rätten till sneddning under vissa förhållanden vid befordran till högre tjänst, sammanställd med möjligheten att på nu angivet sätt tillgodoräkna föregående tjänstetid för placering i löneklass i den högre tjänsten, skulle kunna medföra, att en tjänsteman, som erhölle befordran efter viss tids förordnande, komme i ett förmånligare läge å löneskalan än vad som skulle hava varit fallet, om han tidigare — vid förordnandets början eller annan tidpunkt — befordrats till den högre tjänsten. Lönenämnden förutsätter, att dessa förhållanden ägnas tillbörlig uppmärksamhet, då det gäller att avgöra, huruvida tillgodoräknande av förordnandetid, varom nu är fråga, må äga rum eller icke. Självfallet bör tillgodoräknandet icke få tillämpas i en utsträckning, som medför nyssnämnda oegentliga förhållande.

I vissa fall kan inträffa, att en ordinarie tjänsteman utan att innehava förordnande eller uppehålla befattning å extra stat, under längre tid i sin innehavda tjänst utfört arbete, som kan anses likvärdigt med eller av högre värde än det, som är förenat med en högre befattning, till vilken han senare befordras. Lönenämnden har haft anledning att uppmärksamma detta förhållande vid behandling av ett flertal framställningar, bland annat en sådan från Sveriges statsbanors kontorsbiträdesförbund, över vilken framställning lönenämnden den 11 juni 1921 till Kungl. Maj:t avgivit infordrat yttrande. I anslutning till de däri framförda synpunkterna har lönenämnden ansett sig böra föreslå införande av en bestämmelse, som under vissa förutsättningar möjliggör tillgodoräknande jämväl av sådant arbete, varom nu är fråga. I tillämpliga delar torde härvid böra gälla vad här ovan föreslagits beträffande tillgodoräk-

nande av tid för förordnande m. m. Sådant tillgodoräknande, som nu avses, torde dock i varje särskilt fall böra göras beroende av Kungl. Maj:ts prövning.»

Mot vad allmänna civilförvaltningens lönenämnd, i anslutning till motsvarande förslag beträffande kommunikationsverken, förordat i fråga om rätt för ordinarie tjänsteman att vid befordran till tjänst inom högre lönegrad få tillgodoräkna tid, varunder han uppehållit likvärdig eller högre befattning, hava två ledamöter i nämnden riktat, bland annat, den anmärkningen, att ett dylikt tillgodoräknande icke borde inskränkas allenast till tid, varunder vederbörande *såsom ordinarie tjänsteman* uppehållit befattning, som nyss sagts.

Departementschefen. Lönenämndens förslag i vad det avser 12 § sammanfaller i det stora hela med den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen av motsvarande bestämmelser för kommunikationsverken. I vad förslaget avser att undanröja de ojämnheter, som uppstått vid tillämpningen av stadgandet om viss inskränkning i sneddningsprincipen, har jag intet att erinra.

Beträffande förslaget i övrigt, vilket innebär avsevärda inskränkningar i den nuvarande rätten att för avlöningsförhöjning tillgodoräkna föregående tjänstgöring, har jag funnit mig icke böra ifrågasätta ändring. Med anledning av vad som inom lönenämnden reservationsvis påyrkats, i syfte att tidigare anställning såsom icke-ordinarie befattningshavare måtte få medräknas för uppflyttning i högre löneklass, vill jag såsom min mening uttala, att ett dylikt medgivande synes kunna leda till mindre önskvärda konsekvenser och i varje fall knappast vara mera motiverat för den allmänna civilförvaltningens del än så vitt angår kommunikationsverken.

Ålderstillägg vid oreglerade verk.

Såsom redan av det föregående framgår, har lönenämnden föreslagit en mot de föreslagna ändringarna i avlöningsreglementets 11—12 §§ svarande omredigering av kungörelsen den 7 maj 1920 med vissa bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst.

Departementschefen. Mot förslaget till omredigering av ifrågavarande kungörelse har jag den erinran, att jämväl här uttrycket »nämnda anställning» bör utbytas mot »dylik anställning».

Övergångsbestämmelser.

Beträffande övergången till de nya bestämmelserna angående uppflyttning i löneklass och angående ålderstillägg har lönenämnden anfört *dels* att de föreslagna ändringarna lämpligen borde träda i kraft den 1 juli 1922, *dels ock* att framställning borde göras hos riksdagen om bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda särskilda övergångsbestämmelser.

Departementschefen.

I fråga om övergången till de nya bestämmelserna har jag ingen annan erinran än att, då rätt till ålderstillägg för befattningshavare vid oreglerade verk normalt uppkommer allenast med ingången av kalenderår, kungörelsen med vissa bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst synes böra träda i kraft först från och med ingången av år 1923. I sammanhang härmed torde det av lönenämnden i denna kungörelse föreslagna stadgandet, att ålderstillägg, vartill rätt må uppkomma omedelbart med ikraftträdandet av kungörelsen och på grund av dess bestämmelser, må åtnjutas från och med den 1 juli 1922, böra utgå.

Då vid 1922 års riksdag beslut torde komma att fattas om ändring av avlöningsreglementet jämväl i andra delar, förutsätter jag, att de olika ändringarna av Kungl. Maj:t sammanföras och utfärdas i form av en enda författning, eventuellt genom omtryckning av reglementet i i dess helhet.

Föredragande departementschefen uppläser härefter inom departementet utarbetade förslag till

dels vissa ändringar i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, (Bilaga A), att träda i kraft den 1 juli 1922,

dels ock ändrade bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst (Bilaga B), att träda i kraft den 1 januari 1923,

samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att

1) antaga ifrågavarande förslag samt

2) medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de övergångsbestämmelser, som i anledning av de sålunda föreslagna ändringarna kunna finnas erforderliga.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skall proposition i ämnet av den lydelse, bilaga litt. . . vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. E. Brimberg.

Bilaga A.

Förslag

till

vissa ändringar i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

10 §.

— —

3. Uppflyttning till — — — löneklassen tilländagått.

I övrigt gäller såsom villkor för tjänstemans uppflyttning till högre löneklass:

a) att han — — — militär tjänstgöring;

b) att uppskov — — — dess helhet; samt

c) att tjänstemannen — — — från tjänsten.

Beslut om uppskov av anledning, som i punkten b) sägs, må icke fattas utan att tjänstemannen lämnats tillfälle att förklara sig, och skall sådant beslut avse viss tid, minst ett halvt och högst tre år. Vid uppskovstidens utgång skall uppflyttning ske, om ej tjänstgöringen under nämnda tid givit anledning till förnyat uppskov därmed.

— —

11 §.

1. Om den, som från icke-ordinarie befattning vinner befordran till ordinarie tjänst, innehar sådan anställning i statens tjänst, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten, må för bestämmandet av hans begynnelselön i denna tjänst och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år i en följd innehaft dylik anställning.

2. För samma ändamål, som avses i 1 mom., må befattningshavare, efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, helt eller delvis tillgodoräknas jämväl den tid han utom statens tjänst utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som i avseende å sin art och omfattning finnes ur det allmännas synpunkt svara mot, vara jämförbart med eller av högre värde än det arbete, han har att utföra å befattningen.

3. Vid sådant tillgodoräknande, varom i 1 och 2 mom. sägs, tages icke hänsyn till del av kalenderkvartal.

12 §.

1. Därest ordinarie — — — högre löneklass.

Ordinarie tjänsteman, som före tillträdandet av högre tjänst åtnjöt lön enligt löneklass, som är närmast lägre än den, till vilken han på grund av nyssnämnda föreskrift eller stadgandet i 10 § 1 mom. bör vid befordran hänföras, äger att, för omedelbar eller framtida uppflyttning till högre löneklass i den nya tjänsten, räkna sig till godo den tid intill tre år, varunder han tillhört eller beräknats hava tillhört berörda lägre löneklass.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande tjänsteman, som vid befordran till tjänst vid något av ifrågavarande verk innehade ordinarie befattning vid annat verk, för vilket löneregleringen genomförts efter samma grunder, som tillämpats i detta reglemente.

Vid ordinarie tjänstemans befordran till tjänst inom högre lönegrad må, i den mån så prövas skäligt, för bestämmandet av hans begynnelselön i den nya tjänsten och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass kunna tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han såsom ordinarie tjänsteman inom de närmaste nio åren före befordringen på förordnande eller å extra stat uppehållit befattning, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den befattning, han vid befordringen tillträder. Härvid må dock icke tillgodoräknas förordnande eller annan tjänstgöring av kortare varaktighet än sex månader i ett sammanhang.

För det ändamål, som i föregående stycke avses, och under iakttagande i tillämpliga delar av där stadgade grunder må Kungl. Maj:t, efter prövning i varje särskilt fall, kunna tillgodoräkna tjänsteman

jämväl tid, varunder denne eljest i statens tjänst utfört arbete, som i avseende å art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbart med eller av högre värde än det, han har att i den erhållna tjänsten utföra.

— —

Bilaga B.

Förslag

till

ändrade bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst.

I fråga om ålderstillägg vid ordinarie anställning inom den civila statsförvaltningen, med undantag av kommunikationsverken samt statsdepartement och övriga verk, vilkas avlöningsförhållanden blivit eller må bliva reglerade enligt det för nämnda verk gällande avlöningssystem, skola, i stället för vad härutinnan är genom kungörelsen den 7 maj 1920 (nr 212) stadgat, följande bestämmelser lända till efterrättelse:

1. Om den, som från icke-ordinarie befattning vinner befordran till ordinarie tjänst, innehar sådan anställning i statens tjänst, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten, må för bestämmandet av hans rätt till ålderstillägg vid denna tjänst tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år i en följd och utan väsentligt avbrott i tjänstgöringen innehaft dylik anställning.

Vid sådant tillgodoräknande tages icke hänsyn till del av kalenderkvartal.

2. Vid ordinarie tjänstemans befordran till tjänst inom högre lönegrad må, i den mån så prövas skäligt, för bestämmandet av hans rätt till ålderstillägg vid den nya tjänsten kunna tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han såsom ordinarie tjänsteman inom de närmaste nio åren före befordringen på förordnande eller å extra stat uppehållit befattning, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den befattning, han vid befordringen tillträder. Härvid må dock icke tillgodoräknas förordnande eller annan tjänstgöring av kortare varaktighet än sex månader i ett sammanhang.

3. För det ändamål, som i 2 mom. avses, och under iakttagande i tillämpliga delar av där stadgade grunder må Kungl. Maj:t, efter prövning i varje särskilt fall, kunna tillgodoräkna tjänsteman jämväl

tid, varunder denne eljest i statens tjänst utfört arbete, som i avseende å art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbart med eller av högre värde än det, han har att i den erhållna tjänsten utföra.

4. Om befattningshavare vid tillämpning av eljest gällande bestämmelser skulle i avseende å rätt till ålderstlllägg hava kommit i förmånligare ställning, därest han befordrats till befattningen senare än som skett, må befattningshavaren tillgodoföras det eller de ålderstillägg vid befattningen, som erfordras för att nämnda förhållande må utjämnas.